

הטומאה, [קשיא] כל דבר שאין לו טהרה במקוה אינו נעשה אב הטומאה. ועוד קשיא מהא דאמרינן בחולין (קכט ע"א) כפת שאור שייחדה לישיבה מקבלת טומאה ונעשת אב הטומאה, ופריך התם והא"א אמרינן כל דבר שאין לו טהרה במקוה אינו נעשה אב הטומאה, ומתוך כשימש מעשה עץ שימש. אבל מכל מקום שמעינן דאין אוכל נעשה אב הטומאה לא מדאורייתא ולא מדרבנן.

שדמ

כל שעה². תנן התם הפוגגנין וכו' (לז ע"א). נראה לי דהני סופגנין ודובשנין בלילתן רכה וליכא גלגול וטימטום ומשום הכי פטירי. ואהכי³ קאמר ריש לקיש מעשה אילפס הן, ולא אמר מעשה אילפס פטירי⁴. וחלת המסרת נמי משמע שדרכה במחבת⁵. וקאמר ריש לקיש דאין האילפס קובען לחלה. וכדמפרש לקמן בהדביק ולבסוף הרתיח. ור' יוחנן אמר מעשה אילפס כי האי גוונא נמי חייבין דאפיית בהדביק ולבסוף הרתיח קובען לחלה. אבל בהרתיח ולבסוף הדביק כולי עלמא מודו דאפייתן קובען⁶. אבל חמה אינה קובעת. וכן מוכיח בפר' קמא במסכת חלה (מ"ה) דקתני סיפא דההיא⁷ תחילתה סופגנין וסופה סופגנין פטורה מן החלה, תחלתה סופגנין וסופה עיסה או תחלתה עיסה וסופה סופגנין חייבת בחלה. וכן כולהו מסתמתא. ובמאי דפטר

מאכל דהוה ליה חמישי. ועוד לשמואל ואמאי⁸ לא מתרין ואל כל מאכל הרי כאן חמישי. ועוד יש להקשות אמאי הוצרך שמואל לומר במה [ש]נגע בכנפו משום דכת' בכנפו ואי הוה כת' כנפו לא אמרי', ואמאי והא הוה כנפו ראשון ולחם ונזיד ויין ושמן הרי כאן חמישי. ועוד היאך לחם מטמא נזיד יין⁹ ושמן. בשלמא אליבא דאביי דאמר לעיל (יד ע"א) (משמיה דרבא) לא שנו שאין טומאה עושה כיוצא בה אלא בחולין אבל תרומה וקדשים לא, לדבריו תוכל להעמיד הגירסא שתוכל לומר דקאי בתרומה וקדשים. אבל לרב אדא בר אהבה דאמר משמיה דרבא לא שנו אלא חולין ותרומה¹⁰, ולרבינא דאמר מקרא מלא דבר הכתוב לא שנו חולין ותרומה ולא שנו קדשים, היאך תוכל להעמיד הגירסא שלחם מטמא נזיד ששניהן אוכל ויין ושמן ששניהן משקין. וקרא מוכיח כדברי שאני אומר יין ושמן תגע בלחם ובנזיד, שהוא אוכל למשקה ומשקה לכל מאכל.

ולרב¹¹ לא אישתבוש דשאל להם רביעי. ואמר אם (אמ') יגע טמא נפש בכל אלה והוי הכנף ראשון¹² וכי אמרו טמא שפיר אמרו. אלא לשמואל¹³ מאי שנו הכא ומאי שנו התם הא הוי רביעי כדלעיל. התם רביעי והכא שלישי דטמא נפש אבי אבות הטומאה כו'. ועל שפי' רבינו שלמה¹⁴ דמפרש שנגע אבי אבות הטומאה בלחם והוה ליה לחם אב

טומאה חמורה אם לא כשימש מעשה עץ. משמע להדיא שלא גרסו כן. ואף מיניה וביה יש להוכיח, שאם היתה לפני רבינו לשון זו, הו"ל להביאה ותו לא מידי שהרי אותה אנחנו מבקשים. ולשם מה הביא את כל מהלך הגמ' שם. ועוד, אחרי שאמר קשיא כל דבר שאין לו טהרה וכו', מאי 'ועוד קשיא', הרי זו אותה קשיא, הו"ל למימר 'קשיא כל דבר וכו' וכדאמרינן בחולין' ותו לא. ב. כל הסימן הועתק אב"א בס' המכריע סי' סג. ותחילתו בראבי"ה סי' תכא. ג. כנ' ואהני. וכ"ה בראבי"ה הנ"ל: ובהני. בכי"י ואהא. ד. שיש מעשה אילפס שחייב כגון כבליה עבה וכדלהלן. ה. וכ"פ רש"י: המסרת תרגום של מחבת. ו. ואפילו בלילתן רכה. [וכן לר' יוחנן בהדביק ולבסוף הרתיח]. שלרבינו שני מחייבין: או תחילתה עיסה ואפילו סופה בישול וסופה תנור אפילו תחילתה בלילה רכה. ז. ר"ל סיפא

מוכח רביעי. וכן בדק"ס הביא כמה ראשונים דל"ג לה ושכ"ה בקצת כת"י של הגמ'. צד. קרי: אמאי. צה. צ"ל ויין ושמן (וכ"ה להלן) ור"ל יין לשמן. צו. והרי לחם ונזיד א"א להעמיד בקדשים. צז. השתא מפרש את הגמ' בדי"ז ע"א ת"ש ויאמר וכו'. ונדצ"ל ו"שמואל לא וכו'. ולהלן צ"ל אלא לרב. צח. היינו כמו שפירשנו לעיל גבי שרץ שנגע השרץ בכנף, ה"נ שנגע טמא נפש בכנף. כ"כ בתוס' הר"פ. צט. נדצ"ל לרב. ק. בד"ה רבינא. א. לפנינו שם ליתא לשון זו. והפירכא היא 'מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה'. ויש להסתפק אם גירסא חדשה לפנינו או שטס"ה וצ"ל ופריך התם מצינו וכו' [והלשון כל דבר וכו' נשתרוב מלעיל]. שכן בתוס' הר"ש ותוהרא"ש כשהביאו קושית רבינו מחולין כתבו בלשון זו: ובהעור והרוטב נמי לא מצי משכח תלמודא אוכלים שמטמאים

דמודה ר' יוחנן על ידי משקה, בהנך דלאו בני גילגול נינהו דבלילתן רכה דבישולן אינו קובען כיון שיש משקה.

מהכא שמעינן דפּרָטְרֶשׁ וְרוּשׁוֹלֶשׁ חייבות בחלה ובהמוציא והוא דאיכא תוריתא דנהמא. וְיִרְמְיָשֶׁלֶשׁ^{כא} פטורין מן המוציא דליכא תוריתא דנהמא.

שמה

כל שעה. זאת אומרת חלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון (לח ע"ב). אף על גב דחובות שאין קבוע להן זמן. ודלא כר' שמעון דאמר בפר' בתרא דזבחים (ק"ז ע"א) דאין מביאין בנוב ובגבעון אלא חובות הקבוע להן זמן. ובמגלה פ"א (ט ע"ב) מפרש לר' שמעון אבל בחובות שאין קבוע להן זמן לא קריבין חכא והכא.

וקשיא^{כב} לי הא דר' עקיבא לעיל (לו ע"ב) דאמר מאן שמעת ליה דאמר מעשר שני נפיק וקא ממעט להו לביכורים מכל מושבותיכם יצאו ביכורים שאינן נאכלין בכל מושבות אלא בירושלם, והא ביכורים דבר הקבוע להן זמן כדאמרינן (שם) ושמחת בכל הטוב ההוא לזמן שמחה צריך להביאם, ולמה אין קריבין

ברישא^כ בין לריש לקיש בין לר' יוחנן מחייב בסיפא. ואפי' בחמה לר' יוחנן ובהדביק ולבסוף הרתיח לריש לקיש חייבין [הואיל]^ט ותחילתן עיסה. ומצה העשויה באילפס^כ, פי' מצה שאינה יכולה ליעשות אלא על ידי אילפס דבלילתה רכה. שמעינן מהכא דכל גלגול עיסה חייב בחלה אבל^{כא} בהנך^כ, בר מהנהו דממעט במסכת חלה (שם מ"ח) כגון עיסת כלבים^כ.

וחלוט שלנו לחם גמור הוא. וחלוט דמיתני^כ בהדי אשישה דאין אדם יוצא, חלוט שהיה עיסה מתחלתו ונאפה על ידי חליטה והיא מצה עשירה. ו[אם חזר ואפאו בתנור]^ט אפילו לר' יהודה אדם יוצא בה ידי חובתו^ט. דמאי דקמפרש רבא בשיליהי שמעתא (לו ע"ב) לר' יהודה לחם האפוי בתנור אחד קרוי לחם, זהו באותן סופגנין ודובשנין שבלילתן רכה דלא אפשר תחילתו על ידי תנור אלא על ידי אילפס כרי שיקרוש ואח"כ נותנו בתנור ההוא ממעט, אבל תחילת עיסה אפילו במאה אילפסין ותנורין חייב בחלה. וה"פ ר' יהודה, לחם^כ הראוי לאפות בתנור קרוי לחם, כגון גלגול עיסה. וכן בסיפא^כ לחם הראוי לאפות בתנור אחד. והיינו^ט דקאמר בתלמוד ירושלמי

דמשנת הסופגנין וכו' שהיא משנה ד. ח. במשנה דהסופגנין, שפטר שם סופה סופגנין דהיינו באילפס [סופגנין] מתפרש בשני מובנים, א. בלילתן רכה, ב. דרך בישול. עי' יראים סי' קמח דס"ז ע"א וע"ב, באותו ענין מחייב בסיפא, במשנה ה, היכא דתחילתה עיסה. [והר"ש שם פליג וס"ל דהמשנה מיירא דוקא בהיתה דעתו בשעת לישא לאפותה בתנור]. ז. ס' המכריע. י. שיוצאין בה ומוקמינן בגמ' בהרתיח ולבסוף הדביק, הא הדביק ולבסוף הרתיח אינה קרויה לחם, היינו שאינה יכולה וכו'. יא. צ"ל אפילו בהנך. כבס' המכריע. ור"ל אפילו בהנך שנאפו ע"י חמה או אלפס (הרב המגיה שם). יב. והובאה שיטת רבינו בהל' חלה להרא"ש סי' ב ובפסחים פ"ב סי' טז ובהל' חלה לרמב"ן דכ"ו ע"א [בשם 'חד מרבנותא' ועי' ריט"א שם שכוונתו לרבינו] ובתוס' בסוגיין ובברכות דל"ז ע"ב ובטור יו"ד סי' שכט ובעו"ר. וכשיטת רבינו כן ש' תלמידו בעל היראים כס' קמח. יג. אבל הרמב"ן שם הביא בשם רבינו דאפילו עיסת הכלבים משעת גילגול איחייבא ותו לא מיפטר. ועיין ריט"א שם אות ד שהעיר בשם המכריע מפורש בד' רבינו דעיסת כלבים פטורה. ונעלם ממנו

שהכתוב בס' המכריע הוא לשון רבינו כנ"ל בהע' ב. יד. ברף לו ע"ב. ז. ס' המכריע. זו. וכ"כ בתוס' הר"ש בשם רבינו, דחלוט דהכא מיירי בדלא חזר ואפאו בתנור אבל חזר ואפאו יוצאין בה כמבואר ביבמות מ ע"א. וכאן הוסיף רבינו דאפילו ר' יהודה מודי בה. יז. השתא מפרש לשון הגמ' 'ור' יהודה סבר אין אין לחם אלא האפוי בתנור'. ואח"כ מפרש מה שפירש רבא בטעמיה דר' יהודה 'לחם האפוי בתנור אחד'. והיינו 'סיפא'. ומפרש בשניהם דאפוי בתנור לאו דוקא, אלא ר"ל ראוי. יח. מה שפירש רבא בטעמיה דר' יהודה. יט. צ"ל והאי כבס' המכריע. כ. והן תחילתן עיסה וסופן סופגנין כמבואר בתוס' הר"ש משאנן ובתוס' הר"פ בסוגיין ובתוס' ברכות דל"ז סע"ב. [ועי' שם בתוס' ברכות דמתחילה סבר רבינו דדוקא חייבין בחלה אבל מן המוציא פטורין דעכשיו הן סופגנין]. והו"ד רבינו שאף ברכתן המוציא בתוס' הנ"ל וברא"ש הל' חלה ופסחים הנ"ל בהע' יב. כא. וכ"ה בתוס' ברכות הנ"ל: אע"ג דחייבין בחלה שהיו עיסה מתחילה פטורין מהמוציא ואין מברכין עליהם אלא במ"מ דלית להו תוריתא דנהמא. כב. הובא בשם רבינו בתוס' הר"ש משאנן בסוגיין.